
Panu

Sähköt ^{sta} valoa jouluun

Sattui soittamaan vanha tuttava Lauri Louhimaa, mies mallia 1894. Oli lukenut pakinan Oulun kuvista ja kiinnostunut mm. kirkontornin kellotaulusta, joka tällä palstalla julkaistussa kuvassa oli musta. Johtaja Louhimaan käsitys on, että taulu onkin alunalkaen ollut musta. Ystävällisesti hän lupasi yrittää ottaa selville, milloin herrojen päähän pälkähti vaihtaa musta nykyiseen "valkoiseen" tauluun. Louhimaan mielestä vaihdos merkitsi huononnusta. Taulu oli musta ainakin vielä siihen aikaan, kun he kymmenvuotiaana

pojannalliaisina meiskasivat Oritkarin Vaarankarinokalla. Kun myös ajasta piti ottaa vaarin, tiirasivat he oikian ajan kirkonkellosta. Sen näki, kun tarkkaan katsoi. Välimatka on tosin yli kolme kilometriä. Sopii käydä kokeilamassa! Mutta mustia numeroita valkeasta taulusta on vakeampi lukea kuin päinvastoin.

Puhuttiin poikavuosien leikeistä, niin sanoi Louhimaa — alkujaan Lindström, valutehtailijan poika Nuottasaaresta — että lyhyeksi se lapsuusaika jäi Neljäntoista ikäisenä hän oli jo

asiapoikana AEG:llä, jolla oli konttuuri Tuomi-yhtiön talossa. Hän muistaa hyvin, kun AEG sähköisti Tuomiokirkon. Oli vuosi 1908. Juhlava kirkko oli täynnä telineitä. Kysyin, joko siis joulukirkossa samana vuonna oli sähkövalot. Louhimaa epäili, sanoi, että työ varmaan jatkui seuraavan vuoden puolelle. Siis 1909! Kuusikymmentäkuusi vuotta sitten . . . Sakari Vapaasalon kirjoittamassa Tuomiokirkon historiikissa sanotaan tosin, että sähkövalot hankittiin 1907. Vuosiluku tarkoittaa ajankohtaa, jolloin sähköt päätettiin hankkia.

AEG lopetti 1909. Firman insinöörinä oli Gunnar Hammar, joka sen jälkeen perusti oman liikkeen, kaikille nyt tutun. "Ja tässä on Hammarin asiapoika numero yksi", kuului hetken kuluttua puhelimesta. Siis Lauri Lindström eli Louhimaa. Varastoa hoiti AEG:llä neiti Simula, sittemmin rouva Kangas. Varasto siirtyi Hammarin mukana uuteen firmaan ja varaston mukana myös Simula ja Lindström. Neljäkymmentäkaksivuotinen sähkömiehen ura oli hyvällä alulla.

Oulullamme on muuten varsin kunniaakkaat perinteet sähkön suomalaisessa historiassa, voisi olla Euroopankin "sähköhistoriassa", jos Oulun valtuusmiehet olisivat olleet yhtä kaukoi-koisia kuin oli valtuusmies Hemming Aström. Oulun kaduille olisi saatu sähkövalaistus jo 1884, vain kaksi vuotta sen jälkeen, kun sähkövalo oli saatu Lontoon City Templen lähikaduille, ensimmäisenä Euroopassa. Vaan kun eivät olleet, kaukoi-koisia . . . Samana vuonna Oulu kuitenkin sai ensimmäisen kiinteän sähkölaitoksen. Maanantai-iltana 18:ntena päivänä elokuuta samana vuonna sytytettiin lamput ensi kerran Aströmin veljesten tehtaassa. Samana vuonna sai Berliini ensimmäisen kiinteän sähkölaitoksen. Katuvaloja Oulussa kyllä oli, mutta valo saatiin öljylampuis-
ta, joiden hoito oli sekä hankalaa että suhteettoman kallista.

Oulun toinen kiinteä sähkölaitos aloitti toimintansa 4. kesäkuuta 1887. Tämä laitos oli rakennettu uutta Seurahuonetta palvelemaan. Silloisen Kaikulahden mukaan samaisen Aströ-

min "ponteavaa tointa ja uhrautuvaisuutta oululaisten tulee kiittää siitä, että sositeettihuone on saatu aikaseksi". Arvattavasti hänellä oli sormensa pelissä myös sähköjutussa. Sitä suunniteltaessa 1886 oli tarjottu kaupungille valovirtaa kaduille, mutta ei ollut kelvannut.

Oulun kaupungin oma sähkölaitos aloitti sitten 1889 Kiikelissä. Tämän laitoksen mukana tuli sähkö myös kaduille. Joulu-kuun 8:ntena päivänä 1889 päätettiin ensimmäisen kerran kokeilemaan katuvaloja ja tuikahtelihan se sähkö siellä ja täällä, mutta sammua tupsahti saman tien. No, siitä se sitten kuitenkin seuraavana vuonna lähti . . . Helsingissä kunnallinen sähkölaitos aloitti vasta kymmenen vuotta myöhemmin. Näitä Oulun ensimmäisiä sähkövaloja Lauri Louhimaa ei muista, mutta Myllytullin sähkölaitoksen rakentamisesta lähtien kylläkin. Silloin oltiin jo vuodessa 1902.

Valoa kaikille! Joulurauhaa, älkääkää polttako kuusta!